

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“СОЦІОЛОГІЯ ПРАЦІ”
(для бакалаврів)**

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є невід'ємною складовою навчально-го процесу, необхідною умовою підготовки фахівця. Вона формує вміння навчатися, сприяє активізації засвоєння знань. Адже самоосвіта, як діяльність з надбання, накопичення, систематизації і оновлення знань, виступає одним із факторів соціалізації особистості взагалі і однією із найважливіших складових вищої освіти зокрема.

Самостійна робота відбувається як під час занять, так і в позааудиторний час. Це потребує розробки якісних рекомендацій щодо організації, планування і контролю такої роботи, особливо при введенні кредитно-модульної технології навчання, за якою скорочується обсяг аудиторної роботи.

Вивчення дисципліни “Соціологія праці” передбачає наявність у студентів базових знань із загальної соціології, володіння категоріальним апаратом соціологічної науки. Це, в свою чергу, передбачає самостійне повторення матеріалу із загальної соціології та історії соціології.

Метою самостійної роботи є формування самостійності як особистісної ознаки та професійної якості, що сприятиме засвоєнню навчального курсу в повному обсязі.

Результатом вивчення дисципліни, зокрема з урахуванням самостійної роботи, мають бути знання предмета та основних його проблем, знання класичної та сучасної наукової літератури з дисципліни, вміння самостійно знаходити інформацію та застосовувати здобуті знання на практиці.

СТРУКТУРА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичні заняття проходять у вигляді семінарів, тобто приводом до дискусії є доповідь одного із студентів. Питання для обговорення є обов'язковими для позааудиторного самостійного засвоєння кожним студентом. Практичне заняття передбачає можливість для кожного учасника взяти участь в обговоренні питання (доповнення, зауваження тощо). Опанувавши тему, студент повинен відповісти на контрольні питання (наводяться нижче), необхідні як для додаткового самоконтролю студентів, так і для поточного контролю їхніх знань з боку викладача під час занять.

Підготовлено доцентом кафедри соціології *Т. О. Нельгою*

Затверджено на засіданні кафедри соціології (протокол № 3 від 17.11.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Нельга Т. О. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Соціологія праці” (для бакалаврів). – К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2011. – 24 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, структуру практичних занять з дисципліни “Соціологія праці”, тематику рефератів, варіанти контрольних робіт, тестові завдання, питання для самоконтролю, рекомендації щодо контролю самостійної роботи студентів, список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2011
- © ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2011

Практичне заняття 1. Тема: Соціологія праці як наука

Мета: Ознайомлення з предметом, об'єктом та основними категоріями соціології праці.

Питання для обговорення

1. Предмет та об'єкт соціології праці.
2. Праця як об'єкт дослідження суспільних наук.
3. Соціально-трудові відносини та їх види.
4. Характер і зміст праці.
5. Елементи процесу праці.
6. Види праці.

Контрольні питання

1. Що вивчає соціологія праці?
2. Які ще суспільні науки досліджують працю?
3. Що таке праця з позиції соціології?
4. Що таке соціально-трудові відносини? Які типи соціально-трудових відносин ви знаєте?
5. Що таке характер праці? Наведіть приклади.
6. Що таке зміст праці?
7. Що таке засоби праці? Наведіть приклади.
8. Що таке предмет праці? Наведіть приклади.
9. Які ви знаєте види праці?
10. Чим відрізняється творча праця від розумової?

Література [2; 8; 10; 11; 13; 28; 30; 31; 33; 41; 43]

Практичне заняття 2. Тема: Історія становлення та розвитку соціології праці як науки

Мета: Ознайомлення з основними теоретичними концепціями соціології праці.

Питання для обговорення

1. Передумови виникнення соціології праці.
2. Соціально-економічні погляди К. Маркса, М. Вебера, Е. Дюркгейма.
3. Школа наукового менеджменту Ф. Тейлора.
4. Теорія "людських відносин" Е. Мейо.
5. Становлення вітчизняної соціології праці у XX ст.
6. Соціологія праці в сучасній Україні.

Контрольні питання

1. Коли соціологія праці набуває статусу наукової дисципліни?
2. Чому А. Сміт вважає працю основою суспільного багатства?
3. Що таке "відчужена праця" з погляду К. Маркса?
4. На яких видах відчуження акцентує увагу К. Маркс?
5. Які типи солідарності описує Е. Дюркгейм?
6. Як релігія впливає на розвиток економіки з погляду М. Вебера?
7. Назвіть основні положення теорії наукового менеджменту?
8. Що досліджував Е. Мейо під час "Хоторнських експериментів"?
9. Які принципи організації виробництва пропонував О. Гастев?
10. Якими були основні напрямки діяльності Всеукраїнського інституту праці у 30-х роках?
11. Які основні проблеми досліджувала соціологія праці у радянський період?

Література [10; 11; 16; 18; 28; 37; 39; 42; 44]

Практичне заняття 3. Тема: Трудова поведінка

Мета: Ознайомлення з поняттям "трудова поведінка" та її основними видами.

Питання для обговорення

1. Поняття трудової поведінки.
2. Основні види трудової поведінки.
3. Особливості підприємницької трудової поведінки.
4. Девіантна трудова поведінка та її причини.
5. Соціальний контроль як вид соціальної регуляції трудової поведінки.

Контрольні питання

1. Що таке трудова поведінка?
2. Яка різниця між поняттями "трудова поведінка" та "трудова діяльність"?
3. Назвіть основні види трудової поведінки.
4. Що таке підприємницька трудова поведінка?
5. У чому полягають особливості інноваційної трудової поведінки?
6. Які основні причини девіантної трудової поведінки?
7. Що таке соціальний контроль у сфері праці?
8. Які види соціального контролю ви знаєте?

Література [1; 2; 11; 18; 21; 23–26; 28; 34; 36; 38; 40]

Практичне заняття 4. Тема: Трудовий колектив

Мета: Ознайомлення з поняттям “трудовий колектив”, його структурою та функціями.

Питання для обговорення

1. Поняття трудового колективу.
2. Структура трудового колективу.
3. Типи трудових колективів.
4. Функції трудових колективів.
5. Згуртованість трудового колективу.

Контрольні питання

1. Що таке трудовий колектив?
2. У чому полягають особливості трудового колективу як соціальної групи?
3. Що таке первинний, вторинний та основний трудовий колектив?
4. Які ви знаєте типи трудових колективів?
5. Які функції виконує трудовий колектив?
6. У чому полягає сутність виробничої функції трудового колективу?
7. Чи реалізується виховна функція трудового колективу у сучасному суспільстві?
8. Як формується згуртованість у трудовому колективі?
9. Що таке морально-психологічний клімат?

Література [4; 5; 7; 10; 11; 14; 18; 20; 23; 28; 32]

Практичне заняття 5. Тема: Трудова адаптація

Мета: Ознайомлення з поняттям “трудова адаптація” та її видами.

Питання для обговорення

1. Поняття соціальної адаптації.
2. Трудова адаптація як вид соціальної адаптації.
3. Основні види трудової адаптації.
4. Стадії трудової адаптації.

Контрольні питання

1. Що таке трудова адаптація?
2. Яка різниця між трудовою та соціальною адаптаціями?
3. Які основні види трудової адаптації ви знаєте?
4. У чому полягає сутність професійної адаптації?
5. Що таке організаційна адаптація?
6. Що таке соціально-психологічна адаптація?

7. Які основні причини трудової дезадаптації?

8. На які стадії (етапи) поділяється процес трудової адаптації робітника?

Література [4; 5; 6; 18; 19; 25; 26; 28]

Практичне заняття 6. Тема: Мотивація та стимулювання праці

Мета: Ознайомлення з поняттями “мотивація” та “стимулювання”, порівняння, основні теорії мотивації та видів стимулювання.

Питання для обговорення

1. Основні компоненти мотивації.
2. Змістові теорії мотивації.
3. Процесуальні теорії мотивації.
4. Поняття “стимулювання праці”.
5. Матеріальне та нематеріальне стимулювання.

Контрольні питання

1. Назвіть основні компоненти трудової мотивації.
2. Яка різниця між потребами та інтересами?
3. Що таке цінності та ціннісні орієнтації?
4. Що таке мотив і які види мотивів ви знаєте?
5. Яка різниця між мотивацією та стимулюванням?
6. Що досліджують змістові теорії мотивації?
7. Що досліджують процесуальні теорії мотивації?
8. До яких прийомів вдаються для стимулювання праці?
9. Розкрийте зміст гуманізації праці?

Література [1; 2; 5; 6; 12; 13; 15; 18; 23; 25; 28; 29; 31; 38; 41]

Практичне заняття 7. Тема: Трудова мобільність та трудові міграції

Мета: Ознайомлення з поняттями трудової мобільності, трудової кар’єри, професійної орієнтації, трудової міграції.

Питання для обговорення

1. Поняття трудової мобільності та її причини.
2. Плинність, стабільність та сталість кадрів.
3. Професійна орієнтація та її складові.
4. Трудова кар’єра та її види.
5. Поняття міграції, її види та причини.

Контрольні питання

1. Що таке трудова мобільність?
2. Назвіть основні причини/фактори трудової мобільності.
3. Які фактори можуть стримувати трудову мобільність?
4. Які види плинності кадрів ви знаєте?
5. Чим відрізняється сталість кадрів від стабільності?
6. Що таке професійна орієнтація?
7. Які компоненти входять до складу професійної орієнтації?
8. Що таке професійна діагностика та професійний відбір?
9. Що таке професійна переорієнтація?
10. Що таке трудова кар'єра?
11. Які види трудової кар'єри ви знаєте?
12. Що таке трудова міграція?
13. Яка різниця між трудовою мобільністю та трудовою міграцією?

Література [8; 11; 17; 18; 22; 23; 27; 28; 30; 31; 38; 45]

Практичне заняття 8. Тема: Трудовий конфлікт

Мета: Ознайомлення з поняттям “трудовий конфлікт” як видом соціального конфлікту.

Питання для обговорення

1. Поняття трудового конфлікту.
2. Функції трудового конфлікту.
3. Основні види та причини трудових конфліктів.
4. Методи розв'язання трудових конфліктів.

Контрольні питання

1. Дайте визначення трудового конфлікту як різновиду соціального конфлікту.
2. Назвіть негативні функції трудового конфлікту.
3. Які позитивні функції виконує трудовий конфлікт?
4. Які різновиди трудових конфліктів ви знаєте?
5. Що таке страйк?
6. Що таке саботаж?
7. У чому полягають особливості прихованого трудового конфлікту?
8. Які причини трудових конфліктів ви можете назвати?
9. Які методи розв'язання трудових конфліктів ви знаєте?

Література [2; 3; 4; 6; 11; 14; 18; 28; 32; 33; 35; 38; 41]

Практичне заняття 9. Тема: Соціальні аспекти ринку праці

Мета: Ознайомлення з основними характеристиками ринку праці, його структурою; визначення поняття “робоча сила”.

Питання для обговорення

1. Поняття ринку праці та його загальна характеристика.
2. Сегментація ринку праці та її причини.
3. Поняття попиту та пропозиції робочої сили.
4. Основні характеристики робочої сили.

Контрольні питання

1. Що таке ринок праці?
2. Що таке робоча сила?
3. Дайте визначення попиту та пропозиції робочої сили.
4. Які основні причини сегментації ринку праці?
5. Що таке первинний та вторинний ринки праці?
6. За якими критеріями вимірюється якість робочої сили?
7. Що таке кваліфікація?

Література [2; 8; 9; 11–13; 18; 22; 28; 38]

Практичне заняття 10. Тема: Соціологічний аналіз зайнятості

Мета: Ознайомлення з основними видами зайнятості та безробіття.

Питання для обговорення

1. Поняття зайнятості та її види.
2. Зайнятість у домашньому господарстві.
3. Підприємницька праця як форма самозайнятості.
4. Безробіття та його види.
5. Причини та соціальні наслідки безробіття.

Контрольні питання

1. Зробіть порівняльний аналіз понять “ринок праці” та “зайнятість”
2. Що таке зайнятість?
3. Які основні види зайнятості ви знаєте?
4. Назвіть основні прояви нерегламентованої зайнятості.
5. Що таке підприємництво та чим воно відрізняється від найманої праці?
6. Що таке домашнє господарство?
7. Чому домашнє господарство вважається формою зайнятості (з позицій соціології праці)?
8. Що таке безробіття?

9. Які основні причини безробіття у сучасному суспільстві?

10. Які соціальні наслідки безробіття?

Література [2; 8; 9; 11–13; 18; 22; 28; 38; 43]

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Становлення та розвиток соціології праці в Україні.

2. Вплив морально-релігійних факторів на формування економічної поведінки людини у роботі М. Вебера “Протестантська етика і дух капіталізму”.

3. Теорія солідарності у роботі Е. Дюркгейма “Про розподіл суспільної праці”.

4. Праця як предмет дослідження суспільних наук.

5. Характер та зміст праці як основні категорії соціології праці.

6. Основні види трудової поведінки у сучасному суспільстві.

7. Трудовий колектив як соціальна організація та соціальна група.

8. Види трудової адаптації та причини дезадаптації робітника у трудовому колективі.

9. Загальна характеристика основних компонентів трудової мотивації.

10. Основні теорії трудової мотивації.

11. Сутність та основні види стимулювання праці.

12. Професійна орієнтація молоді як соціальна та економічна проблема.

13. Особливості дії мотивів та стимулів праці за ринкової економіки.

14. Види, причини та методи вирішення трудових конфліктів.

15. Причини та соціальні наслідки безробіття в Україні.

16. Підприємницька трудова поведінка у суспільстві з ринковою економікою.

17. Соціальний портрет українського підприємця.

18. Соціологічний аналіз ринку праці в Україні.

19. Освіта як соціально-економічна цінність та її вплив на підвищення якості робочої сили.

20. Трудова кар’єра як індивідуальна трудова мобільність.

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Соціологія праці як наука, її місце в системі соціологічних знань.

2. Поняття трудової адаптації, її види та стадії.

3. Трудовий колектив як соціальна спільнота.

Варіант 2

1. Праця як об’єкт дослідження соціальних наук.

2. Теорія “наукового менеджменту” Ф. Тейлора.

3. Соціологічна характеристика сучасного ринку праці.

Варіант 3

1. Поняття соціально-трудових відносин та їх основні види.

2. Функції трудового колективу.

3. Основні компоненти мотивації праці.

Варіант 4

1. Види праці.

2. Трудова мобільність та її фактори.

3. Безробіття як соціально-економічна проблема.

Варіант 5

1. Підприємництво та його місце в ринковій економіці.

2. Матеріальне стимулювання праці.

3. Поняття трудової поведінки та її основні види.

Варіант 6

1. Нематеріальне стимулювання праці.

2. Трудовий конфлікт, його види та причини.

3. Види безробіття.

Варіант 7

1. Основні типи трудових колективів.

2. Характер та зміст праці.

3. Школа “людських відносин” Е. Мейо.

Варіант 8

1. Змістові теорії мотивації праці А. Маслоу та Д. Мак-Клелланда.

2. Відчуження праці у сучасному суспільстві та шляхи його подолання.

3. Інноваційна трудова поведінка.

Варіант 9

1. Причини трудової дезадаптації працівника.

2. Елементи процесу праці.

3. Соціологічний аналіз зайнятості та її основні види.

Варіант 10

1. Процесуальні теорії мотивації праці: “очікування” та “справедливості”.

2. Професійна орієнтація за ринкової економіки.

3. Девіантна трудова поведінка.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

з дисципліни “СОЦІОЛОГІЯ ПРАЦІ”

- 1. З позицій соціології праця — це:**
 - а) діяльність, за яку людина отримує гроші;
 - б) свідомо, цілеспрямована діяльність заради корисного результату;
 - с) діяльність, яка передбачає витрату сил та енергії.
- 2. Хто був автором відомої “піраміди потреб”:**
 - а) Д. Мак-Клелланд;
 - б) А. Маслоу;
 - с) В. Врум;
 - д) М. Вебер.
- 3. Основні потреби, за теорією мотивації Д. Мак-Клелланда:**
 - а) спілкування, любов, творчість;
 - б) влада, успіх, причетність;
 - с) причетність, повага, самореалізація.
- 4. Мотив — це:**
 - а) чинник, який спонукає до діяльності;
 - б) зовнішній вплив на людину;
 - с) бажання працювати.
- 5. Стимулювання — це:**
 - а) зовнішній вплив на людину з метою підтримки її трудової активності;
 - б) матеріальне заохочення;
 - с) вплив на продуктивність праці за допомогою адміністративних методів.
- 6. Як ти ти солідарності описує Е. Дюркгейм у роботі “Про розподіл суспільної праці”:**
 - а) міжіндивідуальну та міжгрупову;
 - б) механічну та органічну;
 - с) репресивну та реститутивну.
- 7. Хто ввів в обіг поняття “відчужена праця”:**
 - а) Д. Рикардо;
 - б) К. Маркс;
 - с) В. Зомбарт;
 - д) М. Вебер.
- 8. Під “духом капіталізму” М. Вебер розумів:**
 - а) прагнення до збагачення у поєднанні з економічним раціоналізмом;

- б) особливі норми моралі, згідно з якими чесна праця, спрямована на особисте збагачення, є обов'язком;
 - с) товарно-грошові відносини.
- 9. Хто ввів в обіг поняття “соціальної мобільності”:**
- а) В. Зомбарт;
 - б) П. Сорокін;
 - с) К. Маркс;
 - д) Е. Дюркгейм.
- 10. Засоби праці — це:**
- а) те, за допомогою чого людина працює;
 - б) те, на що людина впливає в процесі праці;
 - с) результати праці.
- 11. Предмет праці — це:**
- а) те, на що людина впливає в процесі праці;
 - б) знаряддя праці;
 - с) засоби виробництва.
- 12. Розподіл функцій на робочому місці та сукупність операцій, які виконуються в процесі праці, називається:**
- а) зміст праці;
 - б) характер праці;
 - с) результати праці;
 - д) соціально-трудова відносина.
- 13. Творча праця полягає у:**
- а) виконанні складної, висококваліфікованої діяльності;
 - б) створенні новизни;
 - с) виконанні професійних обов'язків у зручній для працівника час.
- 14. Праця, що передбачає постійне повторення функцій, називається:**
- а) простою;
 - б) фізичною;
 - с) репродуктивною;
 - д) регламентованою.
- 15. Трудовий колектив — це:**
- а) група людей, які працюють на одному підприємстві і виконують однакову роботу;
 - б) група людей, які працюють на одному підприємстві і об'єднані спільною метою, інтересами та відповідальністю;
 - с) група людей, які мають однакову освіту і кваліфікацію.

16. Згуртованість трудового колективу — це:

- a) дружні відносини між членами колективу;
- b) єдність поведінки, яка заснована на спільності інтересів та цінностей;
- c) сприятливий морально-психологічний клімат.

17. Трудова адаптація — це:

- a) знайомство новачка із членами трудового колективу;
- b) встановлення взаємних зв'язків нового робітника та організації;
- c) пристосування до нових умов праці.

18. Процес засвоєння робітником особливостей праці за фахом — це:

- a) професійна адаптація;
- b) організаційна адаптація;
- c) трудова адаптація.

19. Трудова дезадаптація — це:

- a) збільшення працівника за власним бажанням;
- b) послаблення та розірвання адаптаційних зв'язків;
- c) втрата трудової мотивації.

20. Мотивація — це:

- a) чинник, який спонукає до діяльності;
- b) процес вибору між різними можливими діями, який регулює та спрямовує ці дії на досягнення мети;
- c) зовнішній вплив на людину з метою підтримання її трудової активності.

21. Змістові теорії мотивації вивчають:

- a) зміст трудової діяльності;
- b) потреби;
- c) цінності та ціннісні орієнтації.

22. Процесуальні теорії мотивації вивчають:

- a) процес трудової діяльності;
- b) те, як поводить себе людина в конкретній ситуації з урахуванням її очікувань та наслідків трудової поведінки;
- c) те, як поводить себе людина в ситуації, яка постійно змінюється.

23. Цінність винагороди в теорії “очікування” називається:

- a) валентність;
- b) варіативність;
- c) аксіологія;
- d) ціннісна орієнтація.

24. Основні напрямки гуманізації праці:

- a) мотивація та стимулювання;
- b) покращення фізичних умов праці, збагачення змісту праці, демократизація управління;
- c) зміна характеру праці, перехід на гнучкий графік роботи.

25. Добровільне безробіття також називають:

- a) циклічним;
- b) технологічним;
- c) фрикційним;
- d) прихованим.

26. Вторинна зайнятість — це:

- a) гнучкий графік роботи;
- b) робота більш ніж на одному робочому місці;
- c) друга робота.

27. Кон'юнктура ринку праці — це:

- a) співвідношення попиту та пропозиції;
- b) поділ ринку праці на первинний та вторинний;
- c) домінування пропозиції робочої сили над попитом.

28. Явище, коли людина має робоче місце, але працює не за фахом або не використовує свій трудовий потенціал, називається:

- a) нерегламентована зайнятість;
- b) приховане безробіття;
- c) інфраструктура ринку праці.

29. Що з переліченого не є нематеріальним стимулюванням праці:

- a) оцінка праці;
- b) почесні грамоти;
- c) службовий транспорт.

30. Теорія справедливості вважається:

- a) змістовою теорією мотивації;
- b) процесуальною теорією мотивації;
- c) теорією матеріального стимулювання;
- d) теорією нематеріального стимулювання.

31. Процес стихійної зміни персонального складу працівників на підприємстві або в організації — це:

- a) шліфність кадрів;
- b) трудова кар'єра;
- c) трудова мобільність;
- d) горизонтальна мобільність.

32. Що з переліченого не є нерегламентованою зайнятістю:

- a) кримінальна діяльність;
- b) неповна зайнятість;**
- c) дозволена законом, але незареєстрована діяльність.

33. Вид трудового конфлікту, коли працівники відмовляються працювати, доки не будуть виконані їхні вимоги, називається:

- a) саботаж;
- b) страйк;**
- c) штрейкберхерство;
- d) прихований конфлікт.

34. Характер праці, коли людина працює за грошову винагороду, називається:

- a) примусовий;
- b) найманий;**
- c) рабський.

35. Відносини, які складаються між людьми в процесі праці і характеризуються певним емоційним настроєм, називаються:

- a) корпоративно етикою;
- b) соціально-трудохими відносинами;**
- c) морально-психологічним кліматом.

36. Теорія, автором якої був Ф. Тейлор:

- a) науковий менеджмент;**
- b) школа "соціальних систем";
- c) школа "людських відносин";
- d) соціальна інженерія.

37. Засновником школи "людських відносин" був:

- a) Е. Мейо;**
- b) Ф. Тейлор;
- c) Т. Парсонс;
- d) Ф. Дунаєвський.

38. Соціальний контроль у сфері праці — це:

- a) діяльність, спрямована на підтримку нормальної поведінки працівника;**
- b) система винагород та покарань;
- c) регулювання трудової діяльності працівників за допомогою адміністративних методів;

39. Трудова міграція — це:

- a) переміщення індивіда із однієї позиції в іншу;
- b) територіальне переміщення індивіда у зв'язку із зміною місця роботи;**
- c) підвищення посади.

40. Професійне зростання та просування службовими сходишками називається:

- a) трудовою кар'єрою;
- b) професійним відбором;**
- c) горизонтальною трудовою мобільністю.

41. Що з переліченого не є структурним компонентом мотивації:

- a) потреби;
- b) інтереси;
- c) стимули;**
- d) цінності.

42. Кваліфікація — це:

- a) певний рівень знань, вмінь та навичок, необхідних для виконання конкретного виду праці;
- b) диплом про вищу освіту;**
- c) процес навчання у вищому навчальному закладі або коледжі з метою отримання професії.

43. Хто за визначенням МОП вважається безробітним:

- a) той, хто перебуває на обліку в Державній службі зайнятості;
- b) той, хто не має роботи, шукає її та готовий до неї приступити;**
- c) той, хто не працює;
- d) зайнятий у домашньому господарстві.

44. Хто у 20-х роках XX ст. очолював Центральний інститут праці в Москві:

- a) Ф. Дунаєвський;
- b) О. Гастев;**
- c) В. Ядов;
- d) К. Пажитнов.

45. Що з переліченого належить до соціально-статусних винагород:

- a) зарплата;
- b) почесна грамота;**
- c) премія;
- d) збагачення змісту праці.

46. Структура трудового колективу за віком та статтю на-

живається:

- a) соціально-психологічною;
 - b) демографічною;
 - c) професійно-кваліфікаційною.
- 47. Характер праці залежить від:**
- a) рівня освіти працівника;
 - b) того, на кого і на яких умовах людина працює;
 - c) того, що людина робить;
 - d) взаємовідносин у трудовому колективі.

48. Вид трудової адаптації, що передбачає зникання до режиму праці та дисципліни:

- a) професійній;
- b) організаційній;
- c) культурно-побутовий;
- d) соціально-психологічний.

49. Робоча сила — це:

- a) працездатне населення країни;
- b) сукупність осіб, які працюють;
- c) загальна чисельність осіб старших за певний вік, які працюють або хочуть працювати за винагороду.

50. До суб'єктів ринку праці належать:

- a) політ та пропозиція робочої сили;
- b) роботодавець, наймані працівники та посередники;
- c) державні та приватні служби зайнятості.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Предмет соціології праці.
2. Місце соціології праці серед інших суспільних наук.
3. Категорії соціології праці.
4. Соціально-трудові відносини та їх види.
5. Поняття праці та її соціальна сутність.
6. Елементи процесу праці.
7. Характер та зміст праці.
8. Види праці.
9. Творча та розумова праця.
10. Категорія “відчужена праця” в теорії К. Маркса.
11. М. Вебер про “дух капіталізму” і підприємництво.

12. Е. Дюркгейм “Про розподіл суспільної праці”.
13. Теорія наукового менеджменту Ф. Тейлора.
14. Школа “людських відносин” Е. Мейо.
15. Школа “соціальних систем”.
16. Становлення і розвиток соціології праці в Україні.
17. Основні завдання соціології праці на сучасному етапі.
18. Поняття економічної та трудової поведінки.
19. Види трудової поведінки.
20. Професійна трудова поведінка.
21. Міграційно-мобільна трудова поведінка.
22. Підприємницька трудова поведінка.
23. Основні характеристики інноваційної трудової поведінки.
24. Причини девіантної трудової поведінки.
25. Типологізація трудової поведінки.
26. Соціальний контроль як засіб регуляції трудової поведінки.
27. Види соціального контролю.
28. Поняття трудового колективу.
29. Структура трудового колективу.
30. Функції трудового колективу.
31. Виховна функція трудового колективу.
32. Типи трудових колективів.
33. Морально-психологічний клімат у трудовому колективі.
34. Згуртованість трудового колективу.
35. Сутність соціальної адаптації.
36. Основні види трудової адаптації.
37. Професійна адаптація.
38. Організаційна адаптація.
39. Соціально-психологічна адаптація.
40. Культурно-побутова адаптація.
41. Трудова дезадаптація та її причини.
42. Етапи трудової адаптації.
43. Основні компоненти мотивації праці.
44. Потреби та інтереси як компоненти трудової мотивації.
45. Цінності та ціннісні орієнтації.
46. Мотиви та їх види.
47. Поняття мотивації праці.
48. Основні сучасні теорії мотивації праці.
49. Змістові теорії мотивації: ієрархія потреб за А. Маслоу.
50. Змістові теорії мотивації: теорія Д. Мак-Клелланда.

КОНТРОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів контролюється викладачем на семінарських заняттях, під час лекційних занять шляхом експрес-опитувань, у ході перевірки контрольних робіт. У випадку пропущення студентом лекцій або семінарських занять пропонується написати на відповідну тему реферат обсягом 15–20 сторінок.

Підсумкова агестація з курсу проходить як співбесіда під час за-ліку або іспиту.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Афонин А. С.* Основы мотивации труда: организационно-экономические аспекты. — К., 1994.
2. *Бабосов Е. М.* Экономическая социология: Вопросы и ответы. — Минск, 2004.
3. *Беззубко Л. В.* Управление трудовыми конфликтами: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2004.
4. *Беленький В. Х.* Трудовой коллектив как социальный субъект. — Красноярск, 1990.
5. *Васильев В. В.* Система адаптации работников до професійної діяльності. — Дніпропетровськ, 1999.
6. *Васильев В. В., Мокряк В. Л.* Соціологічний моніторинг трудової діяльності: Навч. посіб. — Дніпропетровськ, 2001.
7. *Воспитательный потенциал трудового коллектива / К. К. Грищенко, Н. А. Сакада, А. А. Ручка и др.* — К.: Наук. думка, 1990.
8. *Гіденс Е.* Соціологія. — К.: Основи, 1999.
9. *Гришова О. А.* Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки. — К.: Знання, 2001.
10. *Дворецкая Г. В., Махнорылов Р. П.* Социология труда. — К.: Вища шк., 1990.
11. *Дворецкая Г. В.* Соціологія праці: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2001.
12. *Дмитренко Г. А., Шарпатов Е. А., Максименко Т. М.* Мотивация и оценка персонала: Учеб. пособие. — К.: МАУП, 2002.
13. *Дорин А. В.* Экономическая социология. — Минск, 1997.
14. *Кириченко А. А.* Социально-экономическое развитие трудового коллектива. — К.: Политиздат, 1986.

51. Процесуальні теорії мотивації: теорія очікувань.
52. Процесуальні теорії мотивації: теорія справедливості.
53. Поняття стимулювання праці.
54. Матеріальне стимулювання.
55. Заробітна плага та її функції.
56. Грошові та нетрошові стимули.
57. Нематеріальне стимулювання та його види.
58. Гуманізація праці як засіб підвищення ефективності праці.
59. Мотивація та стимулювання праці за ринкової економіки.
60. Соціальна мобільність та її види.
61. Трудова мобільність та її причини.
62. Професійна орієнтація та її складові.
63. Професійна переорієнтація за сучасних умов.
64. Поняття трудової кар'єри.
65. Види трудової кар'єри.
66. Плинність, стабільність та устаєленість кадрів.
67. Поняття трудової міграції.
68. Види трудових міграцій.
69. Основні причини та соціальні наслідки трудових міграцій.
70. Поняття соціального та трудового конфлікту.
71. Функції трудового конфлікту.
72. Види трудових конфліктів.
73. Основні причини трудових конфліктів.
74. Стадії трудового конфлікту.
75. Розв'язання трудових конфліктів.
76. Поняття зайнятості.
77. Основні види зайнятості.
78. Гнучка зайнятість.
79. Підприємництво як вид самозайнятості.
80. Нерегламентована зайнятість та її напрямки.
81. Зайнятість у домашньому господарстві.
82. Поняття ринку праці.
83. Загальна характеристика ринку праці.
84. Основні елементи ринку праці.
85. Робоча сила та її характеристики.
86. Попит та пропозиція робочої сили.
87. Сегментація ринку праці.
88. Причини сегментації ринку праці.
89. Відчуження праці та шляхи його подолання.
90. Безробіття та його види.

15. *Колот А. М.* Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу: Навч. посіб. — К., 1998.
16. *Кравченко А. И.* Классики социологии менеджмента: Ф. Тейлор, А. Гастев / Русс. христиан. гуманитар. ин-т. — СПб., 1998.
17. *Льбанова Е. М.* Ринок праці: Навч. посіб. — К.: ЦНЛ, 2003.
18. *Лукашевич Н. П.* Социология труда. — К.: МАУП, 2001.
19. *Лукашевич Н. П.* Производственная адаптация как элемент трудовой карьеры работника. — К., 1989.
20. *Максимов Б. И.* Трудовые коллективы, рабочее движение и профсоюзы в процессе трансформации / РАН, Ин-т социологии. — СПб.: Наука, 2001.
21. *Маркович Данило Ж.* Социология труда: Учебник. — М., 1987.
22. *Мімаңдусова Г.* Ринок праці в Україні: тенденції та перспективи (соціально-економічний аналіз) / НАН України, Ін-т соціології. — К., 1999.
23. *Огаренко В. М., Малахова Ж. Д.* Соціологія праці: Навч. посіб. — Запоріжжя, 2005.
24. *Патрушев В. Д., Калмакан Н. А.* Удовлетворенность трудом. — М.: Наука, 1993.
25. *Пилипенко В. Е.* Социальная регуляция трудового поведения (социологический анализ). — К.: Наук. думка, 1999.
26. *Полтораки В. А.* Социология, социология труда и управления: Конспект лекций. — К.: Арт-Пресс, 1997.
27. *Професіональна орієнтація* як детермінанта кар'єри людини. Школа професіонального самоопределення: Учеб. пособие. — Донецк: Норд-Пресс, 2006.
28. *Ромашов О. В.* Социология труда. — М.: Гардарики, 2001.
29. *Симоненко Н. Н.* Экономика и социология труда: Учеб. пособие. — Комс.-на-Амуре, 2001.
30. *Смелзер Н.* Социология. — М., 1994.
31. *Соколова Г. Н.* Социология труда / НАН Беларуси, Ин-т социологии. — Минск, 2000.
32. *Соколова Г. Н.* Труд и профессиональная культура: опыт социологического исследования. — Минск, 1980.
33. *Соціологія: словник термінів і понять.* — К.: Кондор, 2006.
34. *Титарчук М. О.* Трудова поведінка молоді за умов ринкової економіки. — К.: Стилос, 1998.
35. *Тюринна В. А., Ващенко И. В.* Виды конфликтов: Учеб. пособие. — К., 1998.

36. *Афонин А. С.* Трудовое поведение: социолого-экономический анализ. — К., 1991.
37. *Вебер М.* Протестантская этика и дух капитализма // М. Вебер. Избр. произведения. — М.: Прогресс, 1990.
38. *Генкин Б. М.* Экономика и социология труда: Учебник. — М.: Норма, 2001.
39. *Дюркгейм Э.* О разделении общественного труда. — М.: Канон, 1996.
40. *Замфир Кэтэлин.* Удовлетворенность трудом: мнение социолога. — М.: Политиздат, 1983.
41. *Здравомыслов А. Г.* Человек и его работа в СССР и после: Учеб. пособие. — М.: Аспект Пресс, 2003.
42. *Зомбарт В. Л.* За пределы экономического развития современного экономического человека. — М.: Наука, 1994.
43. *Иноземцев В. Л.* За пределами экономического общества. Постиндустриальные теории и постэкономические тенденции в современном мире. — М.: Наука, 1998.
44. *Маркс К.* Капитал: Собр. соч. — Т. 23–25.
45. *Сорокин П.* Человек. Цивилизация. Общество. — М.: Политиздат, 1992.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Структура практичних занять.....	3
Тематика рефератів.....	10
Варіанти контрольних робіт.....	10
Тестові завдання з дисципліни “Соціологія праці”.....	12
Питання для самоконтролю.....	18
Контроль самостійної роботи студентів.....	21
Список літератури.....	21

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *О. М. Коваленко*
Комп'ютерне верстання *А. П. Нечипорук*

Зам. № ВКЦ-4481

Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк ротативний трафаретний.

Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»

03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру

суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008